

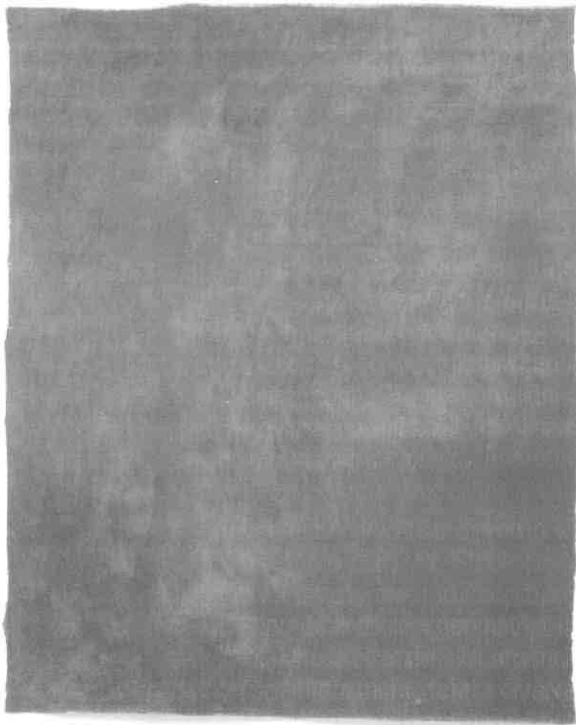
Izložba "Glas u osam slika" bila je otvorena od 2.-19. studenoga 1994. godine u Galeriji SC. Izloženo je bilo devet slika velikih dimenzija cca 200x180 cm, izvedenih tehnikom PVA na novinama na juti, nastalih 1993. godine. Pisac je predgovora kataloga Tonko Maroević, a izložbu su postavile Ljiljana Domić i autorica Vesna Pavlaković.

Summary

Branko Franceschi: "Vesna Pavlaković at the Student Centre Gallery, Nov 2-19, 1994"

This exhibition by Vesna Pavlaković reveals the essence of her work and is her best up to now. It marks the moment in which she has reached a grand scale, proved that she is a refined artist and produced at least one masterwork. Her inspiration in the human voice which eg in a singer can become a combination of divine talent, magisterial technique and highest virtuosity.

The artist began painting large formats in the late Nineteen-Eighties and is now exhibiting eight of them at the SC Gallery. Her specific basic material - burlap lined with newspapers - developed gradually, prompted by her restoration work and by economic necessity. Unsupported by wooden frames, the "pictures" have the shape of stiff textiles. The largest of them was dictated by the size of her improvised studio: 220x180 cm. Her colours move constantly between light and dark, dark and light, like lambent flames.

PVA na novinama na juti, 1993.

Slojevi prostora - Martina Kramer

EVELINA TURKOVIĆ

Poslije izbivanja s domaće likovne scene mlada umjetnica Martina Kramer (r. 1965.) svoje je recentne radove izložila u Salonu galerije Karas u Zagrebu. Zanimljivo je krenuti tragom unatrag i sjetiti se njenih zagrebačkih početaka, slika nastalih neposredno nakon školovanja na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu izlaganih u Galeriji Studentskog centra 1989. i usporediti ih s današnjim radovima, nastalim poslije pet godina života u Francuskoj. Na prvi pogled ovo je nešto sasvim drugo, razlike u idejnoj i medijskoj razradi su velike, ali kao da je začetak njenog osnovnog likovnog interesa postojao već tada.

Površinu slika iz 1989. Martina je dijelila u okomite i vodoravne trake, svaku traku slikala je različitom, lazurno nanesenom bojom, a međusobnim superponiranjem takvih transparentnih slojeva ploha slike razlagala se u sklopove polja raznih dubina i finih kromatskih varijacija. Spona s današnjim radovima u tom je suptilnom osjećaju prozračnog, sjajnog i u promatranju njihovog uzajamnog djelovanja. Danas je taj osjećaj tek dio mnogo slojevitijeg vizualnog razmišljanja.

U međuvremenu u Lyonu u Gallerie l'Ollave Kramerova je priredila samostalnu izložbu slika na daskama. U to je vrijeme od dasaka slagala i instalacije. Nekoliko bi dasaka naslonila na zid, na različitim udaljenostima ili pod raznim kutevima. Preko njih bi povukla široku liniju crnom bojom koja bi obojene dijelove povezivala i stapala s ravninom obojenog dijela zida i poda. Rezultat je vizualna varka; dematerijaliziranje u stvarnosti vrlo čvrstog materijala. Dio ovakvog njezinog djelovanja, u poetičnijoj varijanti, nalazimo i u radovima od crne mat tkanine s tragovima boje, izduženih i izvijenih oblika, priljepljenih neposredno na zid, nastalim za prostor zagrebačke galerije.

Izbjegavanjem objektivnosti slike, eliminiranjem njenog nositelja, a još više oblikom koji podsjeća na oštri rez i crnim materijalom bez sjaja - stvoren je privid bestjelesnosti, perforacije u zidu i otvaranja mračne pukotine. Postavljeni u ulaznom dijelu galerije i na stubištu ovi nas

radovi pripremaju, a da pritom sami ostaju dovoljno izdvojeni, za ambijentalno iznenađenje u gornjem prostoru same galerije.

Polazište za svoje djelovanje u tom prostoru, dosljedno svom interesu za prozračnost i nematerijalnost, autorica nalazi u nizu uskih prozora.

Postavljajući sjajni papir između prozora zasjenjenih svilom na lijevoj polovici zida, a crnu tkaninu na desnoj, stvorila je dinamičnu izmjenu ritmova svaki put drukčijih svjetlostno-(a)kromatskih spojeva: crveni sjajni papir što reflektira bljeskove unutrašnjeg svjetla uz svilenu opnu koja propušta, ali pritom i boji svjetlo izvana, zrcalni papir uz plohu crne tkanine koja upija i gasi svaki tračak svjetla ili kombinacija transparentne svile i mukle crne tkanine... Uniformnost oblika naglašava materičnost i to ovdje samo jednu njezinu osobinu, samo način reagiranja materijala na svjetlost. Jedna vrsta propušta svjetlo izvana u prostor, druga unutrašnje lomi i vraća natrag, a treća ga zaustavlja i poništava. Čarolija je u tome da ovo višesmjerno kretanje svjetla, a time i umnažanja prostornih, dubinskih slojeva Martina Kramer postiže samo nizanjem čistih ploha materijala. I još to nije sve, ovim isprepletenim plošno-prostornim tokovima pridružuje se i vremenski tijek. Naime, ambijent se mijenja slijedeći promjene danjeg i noćnog osvjetljenja.

Tako je gotovo minimalnim sredstvima, bez napadnog naglašavanja osobnog rukopisa ili barokizirajuće pretjeranosti, ali s mnogo odmjerenog senzibiliteta prostor potpuno preoblikovan u ambijent igre vizualiziranom svjetlošću.

Summary

Evelina Turković: "Layers of Space: Martina Kramer"

Martina Kramer has found the inspiration for her intervention in the space of the Koras Gallery Salon in its narrow window frames. True to her interest for the immaterial and transparent, she stretched thin red silk fabric over the window frames, and combined it with other materials: brilliant red paper and opaque black fabric. Placing the brilliant paper between the windows covered with red silk on the left half of the wall, and the black fabric on the right half, she has created a dynamic rhythmic series of changing light and (a)chromatic combinations.

In this way, with almost minimalist means, suppressing any excessive insistence on personal style or any baroque surfelt, with great yet controlled sensibility, she has metamorphosed the ambience with a suggestive interplay of light and colour.

